

UDRŽITELNÉ BYDLENÍ V KONTEXTU ŽENEVSKÉ CHARTY

Jakub Adamec, Svatava Janoušková, Tomáš Hák

Agenda 2030 – globální ambiciózní plán OSN naplňování tzv. Cílů udržitelného rozvoje – byl přijat v roce 2015 a stanovil tak nové priority v oblasti udržitelného rozvoje na dalších 15 let. Potřeba vytváření udržitelného bydlení je v těchto plánech zakotvena, zejména v Cíli 11. Článek se zabývá konceptem udržitelného bydlení, sleduje vývoj vymezení tohoto pojmu a vazbu mezi Ženevskou chartou OSN o udržitelném bydlení a relevantními strategickými dokumenty národní i nadnárodní povahy. I když Ženevská charta nepředstavuje právně závazný dokument, přináší doposud nejucelenější vymezení konceptu udržitelného bydlení. Analýza vztahů mezi Ženevskou chartou a platnými strategickými dokumenty národní i nadnárodní povahy obsahujícími aspekty udržitelného bydlení tak umožňuje úvahy o implementaci Ženevské charty v České republice.

Úvod

Udržitelné bydlení je zpravidla chápáno jako součást širšího konceptu či strategie udržitelného rozvoje. Bývalo proto pojímáno úzce a omezovalo se zejména na ekologické stavby pro bydlení. Pozornost byla směřována do oblasti environmentální udržitelnosti a hlavním principem nově navrhovaných udržitelných staveb tak bylo šetření přírodními zdroji – materiály a energiemi.

Dnes je kladen důraz kromě environmentálních aspektů také na sociálně-kulturní a ekonomickou stránku udržitelného bydlení. Odborníci předpokládají a mají stále více empiricky doloženo, že cesta k udržitelnému bydlení nevede pouze skrze technická řešení, ale musí zahrnovat i další důležité aspekty – ekonomické (např. cenovou dostupnost) a sociální (např. bezpečnost s dobrou dostupností zá-

kladních služeb) [OSN, 2015b]. V moderním pojetí je udržitelné bydlení chápáno jako fyzicko-sociální struktura, která v sobě zahrnuje nejen koncept udržitelných staveb, ale také udržitelné komunity. Tak je udržitelné bydlení reflektováno i globálními Cíli udržitelného rozvoje [OSN, 2015a].

V ČR, ale ani jinde ve světě, není navzdory novým trendům v oblasti udržitelného rozvoje i bydlení termín „udržitelné bydlení“ (sustainable housing) zatím ukotvený. Doposud také nebylo konsenzuálně přijato jedno vymezení tohoto termínu. Nejbližše tomuto konsenzu je Ženevská charta OSN, která má členské státy podpořit v hledání cest pro tvorbu koncepce udržitelného bydlení [OSN, 2015b; viz také U&ÚR č. 6/2015, kde byl text Charty uveřejněn]. Ta však zatím globálně větší uplatnění nenašla. Cílem tohoto článku je ukázat vývoj konceptu udržitelného bydlení

a jednotlivých směrů, kterými koncept procházel. Dále článek přináší analýzu současného chápání konceptu udržitelného bydlení dle Ženevské charty a strategických dokumentů nadnárodní i národní povahy. Smyslem je ukázat, jak se cíle Ženevské charty promítají do aktuálních strategických národních i nadnárodních dokumentů, které mají vazbu na udržitelné bydlení. To ve výsledku pomůže zhodnotit proveditelnost případné implementace Ženevské charty v českém prostředí.

Pro analýzu byly vybrány dokumenty nadnárodních uskupení (EU, OECD či OSN) a národní strategie relevantní z hlediska tématu udržitelného bydlení s vazbou na čtyři pilíře/oblasti Ženevské charty (celkem 36 dokumentů). Metodou obsahové analýzy byly identifikovány vazby mezi těmito dokumenty a Ženevskou chartou (podrobněji dále v sekci Analýza).

Bydlení a první definice udržitelného bydlení

Bydlení je obecně chápáno jako jedna z potřeb člověka nebo jako prostor určený k uspokojení této potřeby [Stehlík, 2006]. Kromě základních fyziologických potřeb, které bydlení člověku mj. umožňuje (jako je např. spánek, možnost zpracování potravy či osobní hygiena), poskytuje bydlení také bezpečí, soukromí, jistotu a místo pro seberealizaci. Bydlení hraje také významnou roli při začleňování jedinců do společnosti, jelikož je místem pro učení, výchovu dětí, navazování vztahů, ale také atributem určujícím sociální statut. To je z hlediska udržitelného bydlení podstatné – sama definice bydlení totiž akcentuje jeho sociální rozměr.

Charakter uživatelů staveb i sídel definuje formu i funkce bydlení, chování uživatelů určuje parametry daného bydlení. Se zvyšující se náročností uživatelů a kvalitou jejich života přibývají i funkce, které má bydlení plnit. Navíc je požadováno zvyšování kvality již existujících funkcí bydlení. Jestliže má být bydlení v souladu s principy udržitelného rozvoje je zapotřebí, aby jeho nároky nepřesáhly možnosti zdrojů, jež planeta poskytuje. Tyto ohledy se projeví již v prvních definicích udržitelného bydlení.

První definice vycházela z analogie 30 let staré definice udržitelného rozvoje Světové komise OSN pro životní prostředí a rozvoj: „udržitelný rozvoj je takovým rozvojem, který naplňuje potřeby přítomných generací, aniž by ohrozil schopnost budoucích generací naplňovat potřeby své“ [WCED, 1987]. Analogicky potom udržitelné bydlení je takové bydlení, které uspokojuje potřebu bydlení a zároveň neohrožuje schopnost uspokojit potřebu bydlení budoucích generací [Chiu, 2004]. Takto obecně formulovaná definice udržitelného bydlení sice umožňuje zachovat určitý jednotný pohled na udržitelné bydlení všude ve světě, neurčuje však, jak by se takového cíle mělo dosáhnout a jaké konkrétní zásady by takové bydlení mělo respektovat. Řada autorů proto konstatuje, že taková definice je velmi vágní a volají po přesnější [viz např. Du Plessis, 2007; Tseng et al., 2013].

Další autoři požadují, aby konkrétní parametry udržitelného bydlení také umožňovaly hodnocení (s využitím kvantitativních ukazatelů), zda je dané bydlení udržitelné či nikoliv [Hill a Bowen, 1997; Crawley and Aho, 1999]. Snaha o zpřesnění definice udržitelného bydlení, stejně jako apel na možnost hodnocení, je v souladu s požadavky na koncept udržitelného rozvoje, který byl pro praktické využití formulován v Agendě 21 [UN, 1992]. Crawley a Aho [1999] navíc konstatují, že je potřeba brát v úvahu jedinečnost každého bydlení, což se může projevit nemožností určit jednotnou strategii pro masové dosahování parametrů udržitelnosti bydlení. Předpokládají proto delší vývoj konceptu a definice udržitelného bydlení s postupným rozpracováním a integrováním principů udržitelnosti.

Definice udržitelného bydlení zaměřená na environmentální rozměr udržitelnosti

Definice udržitelného bydlení objevující se v 90. letech 20. století se dotýkají zejména environmentální dimenze udržitelného rozvoje a vycházejí převážně ze silně prosazovaných proenvironmentálních společenských hodnot. Koncept udržitelného bydlení akcentuje zejména dopad bydlení na jednotlivé složky životního prostředí – uvažována je spotřeba přírodních zdrojů, velikost lidské populace, efektivnost využívaných technologií ad. Vychází se mj. ze schématu IPAT, které vyjadřuje dopad antropogenní činnosti na životní prostředí jako součin tří složek ($I = P \times A \times T$; kde I – vliv na životní prostředí; P – lidská populace; A – spotřeba zdrojů na osobu; T – technologie) [Middleton, 2013]. Především efektivita technologií a spotřeba přírodních zdrojů se staly základem úvah o vymezení udržitelného bydlení a realizaci konkrétních projektů.

Důsledkem takového přístupu byl ovšem zúžený pohled na koncept udržitelného bydlení. To bylo chápáno zejména jako budova, resp. soustava budov, které poskytují zdravé vnitřní prostředí a které jsou materiálně a energeticky nenáročné [Buijs a Silvester, 1996]. Podobný přístup lze nalézt ještě na po-

čátku 21. století také např. u Straubeho [2006], jež definuje udržitelnou stavbu jako budovu, která používá materiály a energii efektivně jak při výstavbě, tak při provozu, čímž se minimalizuje znečištění a degradace přírodních systémů. Tyto koncepty pracují s vlivem stavby na životní prostředí a neberou do úvahy další důležité faktory, zejména sociální [Mithraratne a Vale, 2004].

Definice udržitelného bydlení integrující také sociální a ekonomický rozměr udržitelnosti

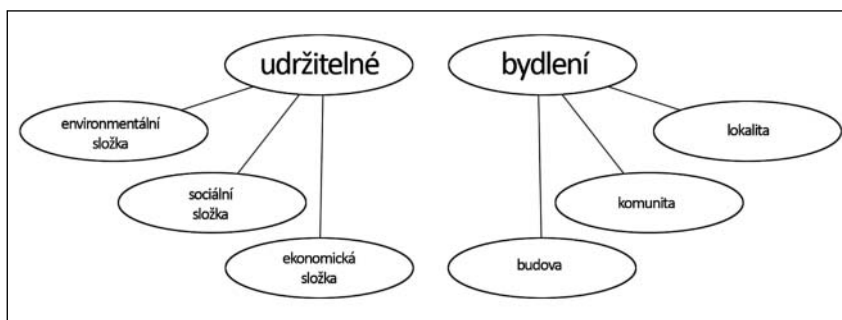
O něco dále se úvahy posouvají na počátku tohoto století. Dokument OSN z r. 2003 zabývající se udržitelnými stavbami sice stále definuje udržitelnou budovu jako soubor technických řešení reagujících na problematiku limitu přírodních zdrojů a negativních vlivů budov na životní prostředí [UNEP-IETC, 2003], navrhování udržitelných budov by se dle některých autorů ale již také mělo zaměřit na sociální, ekonomické a kulturní aspekty a to například svým specifickým designem umožňující dobrý přístup ke službám a zaměstnání či rozvíjením partnerství v komunitách [např. Mateus a Bragança, 2011].

Začíná se také prosazovat koncept udržitelného bydlení apelující na tzv. trojí zodpovědnost (tzv. triple bottom line), který vedle environmentálního pilíře klade stejný důraz na aspekty sociální a ekonomické [OSN, 2005]. Udržitelné bydlení dle principu trojí zodpovědnosti dlouhodobě podporuje vlastní ekonomickou hodnotu, eliminuje negativní dopady na životní prostředí, uspokojuje potřeby obyvatel a zajišťuje sociální rovnost [Berardi, 2013]. Míru udržitelnosti bydlení tak již nedefinuje pouze míra vlivu stavby na životní prostředí a její technické řešení, ale mj. také úroveň vzdělanosti a chování uživatelů. Předmětem zájmu odborníků však stále zůstávají především stavby samotné a to i v případě slibně znějících titulků o udržitelném bydlení budoucnosti [viz např. tzbinfo, 2012; BedZED, 2014; Charvát, 2017].

Třípilířová (holistická) definice udržitelného bydlení

V současnosti je pro koncept udržitelného bydlení typická integrace všech tří pilířů udržitelnosti. To potvrdily a zdůraznily globální Cíle udržitelného rozvoje (tzv. SDGs) stanovené OSN, které definují udržitelný rozvoj pomocí 17 globálních cílů a 169 podcílů [OSN, 2015]. Tento politicko-konceptuální rámec umožňuje dobře pochopit výzvy, které se s udržitelností pojí a do určité míry tak usnadňuje definování udržitelného bydlení tím, že zpřesňuje pojem „udržitelné“. Stále však zbývá uchopení či operacionalizace pojmu „bydlení“. Již v 90. letech Crawley a Aho [1999] upozorňují na problém rozdělování celku na části (tzv. featurig). Pro dosahování maximální udržitelnosti staveb je potřeba vnímat je jako celek, nikoli jako části. Featurig, který neuvažuje udržitelnost celku, může vést k tzv. falešné udržitelnosti (fake sustainability). Bydlení je tedy nutné vymezit jako komplexní systém a popsat jej pomocí vzájemně propojených ekonomických, sociálních a environmentálních proměnných.

V odborné komunitě v současnosti dochází k velkému posunu v chápání bydlení v kontextu udržitelnosti. Přestává se uvažovat o udržitelných budovách a postupně se do udržitelného bydlení zahrnuje také komunita a lokalita, v níž se budova nachází (viz obr. 1). To se odráží i v pojetí udržitelného bydlení, jak je zakotveno v Ženevské chartě OSN o udržitelném bydlení, jejímž cílem je podpořit členské státy OSN v nacházení cest pro přiměřené, dostupné a zdravé bydlení [OSN, 2015b].

Obr. 1: Holistický přístup k udržitelnému bydlení

Je pravděpodobné, že vymezení pojmu udržitelného bydlení se v obecných parametrech uvedených na obr. 1, v budoucnu příliš měnit nebude. Vyvíjet a měnit se však díky novým poznatkům i dynamice vývoje přírodního i sociálního prostředí budou detailnější parametry určující, zda je bydlení udržitelné či nikoliv [Berardi, 2013]. Je tak velmi pravděpodobné, že bydlení, které dnes považujeme za udržitelné, v budoucnu za udržitelné považováno nebude [Hapio a Viitaniemi, 2008]. Důvody jsou dva: Prvním důvodem je poznání dalších významných aspektů udržitelnosti, které jsou nyní opomíjeny nebo jsou dokonce neznámé (nejen znalost nových materiálů, ale také odhalení kauzalit relevantních procesů a jevů v prostředí apod.). Druhým důvodem jsou měnící se přírodní či sociální podmínky (související například se změnou klimatu), které způsobí, že v definicích nebo hodnotících nástrojích pro udržitelnost bydlení budou akcentovány jiné aspekty, než tomu bylo doposud. V ČR může být příkladem využití vody, které se stalo diskutovaným tématem ve společnosti v souvislosti se suchem. Tabulka 1 přináší stručný přehled dosavadních přístupů k udržitelnému bydlení.

Analýza vztahů Ženevské charty a národních a nadnárodních strategických dokumentů jako východisko pro vymezení udržitelného bydlení v ČR

V současné době není v ČR udržitelné bydlení jednoznačně vymezeno. Relevantní strategické dokumenty (Zásady urbánní politiky, Strategie regionálního rozvoje ČR 2014–2020, Koncepce bydlení České republiky do roku 2020, Politika architektury a stavební kultury ČR ad.) termín udržitelné bydlení neznají. Ani Strategický rámec Česká republika 2030 tento termín nepoužívá – zabývá se různými aspekty bydlení dostupného a důstojného, nikoliv však přímo udržitelného [ÚVČR, 2016]. V souladu se současným pojetím udržitelného bydlení však akcentuje roli komunit jako skupiny obyvatel, která žije na společně sdíleném a shodně vnímaném území, podílející se na vlastní samosprávě. Teoretickým legitimním východiskem pro stanovení rámce udržitelného bydlení pro ČR se tak může stát Ženevská charta o udržitelném bydlení [OSN, 2015b]. Důvodem je ne-

Koncept udržitelného bydlení	Akcentované aspekty udržitelného bydlení	Složka bydlení
zaměření na environmentální udržitelnost	vliv člověka na životní prostředí technologická efektivnost (vyspělost)	budova
doplňení o sociální a ekonomickou dimenzi udržitelnosti	vlastní ekonomická hodnota a ekonomická hodnota ovlivňovaného okolí uspokojení potřeb obyvatel a ovlivňované komunity sociální rovnost	budova, komunita
třípilířové (holistické) pojetí	principy udržitelného rozvoje v plánování sídel	budova, lokalita, komunita

Tab. 1: Shrnutí přístupů k vymezení udržitelného bydlení

jen skutečnost, že ČR je členskou zemí OSN, ale také aktivní zapojení ČR do vyjednávání textu Charty.

Cílem naší analýzy bylo zjistit, jak je ČR na případnou implementaci dané strategie připravena z pohledu již existujících cílů a priorit české společnosti. Zaměřili jsme se proto na dokumenty nadnárodních uskupení (EU, OECD či OSN), jichž je ČR součástí, a na národní strategie, které zohledňují potřeby v různých oblastech rozvoje společnosti. Metodou obsahové analýzy jsme hledali vazby mezi těmito dokumenty a Ženevskou chartou.

Výběr dokumentů byl proveden z celostátního informačního systému stra-

tegických a koncepčních dokumentů, tzv. databáze strategií, jejímž administrátorem je Ministerstvo pro místní rozvoj [bližší viz <https://www.databaze-strategie.cz/>]. Vybírány byly strategické dokumenty v sekci mezinárodní a národní dokumenty (vyjma strategických prováděcích dokumentů), ve kterých se vyskytoval pojem „udržiteln“ a „bydlení“, resp. „sustainable“ a „housing“ a zároveň měl dokument jednoznačnou vazbu na čtyři pilíře/oblasti Ženevské charty, resp. jejích 34 cílů. Na základě těchto kritérií bylo z celkem 233 dokumentů (38 dokumentů mezinárodních a 195 dokumentů národních) vybráno 36 relevantních dokumentů (8 mezinárodních a 28 národních).

Vybrané dokumenty byly detailně analyzovány metodou obsahové analýzy, výchozím (kódovacím) dokumentem byla Ženevská charta, konkrétně její cíle, rámec a principy [OSN, 2015b, s. 8–9]. K dílčím 34 cílům Charty v pilířích/oblastech A-D rámce byly kvalitativně přiřazovány položky ze strategických dokumentů a to z oblasti vizí, cílů, priorit, opatření, zásad a kroků, které jsou v nich uvedeny. Aby kvalitativní analýza byla co nejpřesnější, byly dokumenty kódovány dvěma nezávislými výzkumníky (autory článku). Existující neshody ve vzájemném přiřazování položek byly diskutovány všemi třemi autory článku. Výsledek analýzy shrnuje tabulka 2.

PRINCIPY Ženevské charty OSN o udržitelném bydlení	DÍLČÍ CÍLE Ženevské charty OSN o udržitelném bydlení	STRATEGICKÉ DOKUMENTY, jejichž cíl koresponduje s Ženevskou chartou	CELKEM strategií
(A) Ochrana životního prostředí	(i) praxe, která přispívá ke snížení uhlíkové stopy u obytných budov po celý jejich životní cyklus, tj. od navrhování, dodávky materiálů, výroby a výstavby až po užívání, údržbu, renovaci a demolici těchto budov	EU, 2007; EU, 2011a; MMR, 2018; MPO, 2016; MŽP, 2016b; ÚV ČR, 2016; MMR, 2016; MMR, 2013; MPO, 2017; MŽP, 2016a; MŽP, 2015a	11
	(ii) zlepšená ekologická a energetická účinnost bytového fondu, což přispívá ke snižování energetické chudoby, ke zlepšení kvality života obyvatel i ke snížení zdravotních problémů	EK, 2014a; EU, 2007; EU, 2011a; EK, 2014b; MMR, 2018; MPO, 2016; MŽP, 2016b; ÚV ČR, 2016; MPSV, 2015b; MMR, 2016; MMR, 2015a; MMR, 2013; MPO, 2017; MŽP, 2015a; MŽP, 2015b; MŽP, 2015c; MMR, 2017; MMR NOK, 2019	18
	(iii) odolná lidská sídla, která podle možností využívají energii z obnovitelných zdrojů a proaktivně zohledňují hlediska klimatických změn	EU, 2013; EK, 2014a; EU, 2011a; EK, 2014b; CEMAT, 2002; EK, 2013; MMR, 2018; MMR, 2015b; MPO, 2016; MŽP, 2016b; ÚV ČR, 2016; MMR, 2016; MMR, 2013; MPO, 2017; MŽP, 2016a; MŽP, 2015a; MŽP, 2009; MŽP, 2015b; MMR, 2017; MMR NOK, 2019	20
	(iv) stávající obytné budovy, které jsou v maximální míře upraveny pro efektivní využívání zdrojů	EK, 2014a; EU, 2007; EU, 2011a; MMR, 2018; MPO, 2016; MŽP, 2016b; ÚV ČR, 2016; MMR, 2013; MŽP, 2016a; MŽP, 2015c; MMR, 2017; MMR NOK, 2019	12
	(v) bytový fond, který je odolný vůči přírodním rizikům i rizikům vyvolaných člověkem, zkvalitněn prostřednictvím odpovídajícího plánování, projektování i bezpečné výstavby	CEMAT, 2002; EK, 2013; MMR, 2015b; MMR, 2015a; MŽP, ČHMÚ a VÚV TGM, 2015; MŽP, 2015b	6
	(vi) zelené plochy v okolí i uvnitř obytných oblastí, včetně zahrnutí prostorů a ploch pro zvířata, rekreaci, sport a městské zemědělství	EU, 2013; CEMAT, 2002; MMR, 2015b; ÚV ČR, 2016; MŽP, 2009; MŽP, 2015b; MŽP, 2015c; MMR, 2017	8
	(vii) kompaktní lidská sídla s plánovaným růstem jako prevence urban sprawl	CEMAT, 2002; MMR, 2015b; ÚV ČR, 2016; MMR, 2015a; MMR, 2013; MŽP, 2009; MŽP, 2015b; MMR, 2017	8

PRINCIPY Ženevské charty OSN o udržitelném bydlení	DÍLČÍ CÍLE Ženevské charty OSN o udržitelném bydlení	STRATEGICKÉ DOKUMENTY, jejichž cíl koresponduje s Ženevskou chartou	CELKEM strategií
(A) Ochrana životního prostředí	(viii) obytná sídla, v nichž se prioritou klade na udržitelné a integrované systémy dopravy a na zajištění zelené infrastruktury	EU, 2013; EU, 2007; EU, 2011a; EK, 2014b; CEMAT, 2002; MMR, 2018; MMR, 2015b; MPO, 2016; ÚV ČR, 2016; MMR, 2013; MPO, 2017; MŽP, 2016a; MŽP, 2015a; MŽP, 2015b; MŽP, 2015c; MMR, 2017; MMR NOK, 2019	17
	(ix) podpora zdravého života prostřednictvím kvalitního designu bydlení, údržby a oprav	MMR, 2016; MMR, 2015a	2
	(x) nakládání s odpady, pojmáné jako nedílná součást strategií udržitelného bydlení, včetně výstavby, demolice a života domácností, s podporou znovuvyžití, recyklování a kompostování	EU, 2013; EU, 2011a; MMR, 2018; MPO, 2016; MŽP, 2016b; ÚV ČR, 2016; MMR, 2013; MŽP, 2016a; MŽP, 2014; MMR, 2017	10
(B) Ekonomická efektivita	(i) jistota držby a neutralita vlastnictví (tzn. flexibilita mezi vlastnictvím a nájmem)	CEMAT, 2002; MMR, 2016	2
	(ii) registrace pozemků a fungující katastry nemovitostí s informacemi a službami, které usnadňují investice do bydlení a podporují jistotu držby pozemků i bytů		0
	(iii) transparentní, efektivní a účinné účetní standardy, systémy regulace a pravidla pro hypoteční úvěry k zajištění jejich dostupnosti, ochrana spotřebitele, posílení jistoty bydlení, možnost výběru bydlení a snížení rizika jeho ztráty	MPSV, 2013; MMR, 2016	2
	(iv) zvýšené investice do udržitelného bydlení podpořené soukromými i veřejnými investicemi, včetně partnerství soukromého a veřejného sektoru a dalších finančních nástrojů		0
	(v) bytová výstavba a renovace, stejně jako modernizace stávajícího bytového fondu s cílem potírání energetické chudoby podporou energetické úspornosti (což přispívá i ke zmírnění následků a k přizpůsobení se klimatickým změnám)	EU, 2011a; EK, 2014b; CEMAT, 2002; MMR, 2016; MPO, 2017; MŽP, 2015a; MŽP, 2015c; MMR, 2017	8
	(vi) bytová výstavba realizovaná podle stavebních řádů a standardů, které podporují harmonizaci osvědčené praxe, postupů a specifikací výrobků pro zabezpečení kompatibility napříč hranicemi států a pro podporu bezpečnosti výstavby	EU, 2011	1
	(vii) výstavba bytového fondu založená v maximální míře na místních řešeních, místní práci a místních materiálech pro projektování, výstavbu, modernizaci i údržbu, což přispívá k lokální zaměstnanosti	ÚV ČR, 2016	1
	(viii) modernizace stávajícího bytového fondu využíváním vhodných technologií způsobem vytvářejícím pracovní místa	CEMAT, 2002; MMR, 2016	2
	(ix) infrastruktura a služby, tam, kde je to možné a vhodné, pro osoby s nízkými příjmy a osoby v nelegálních sídlech	ÚV ČR, 2016; MPSV, 2012; MPSV, 2015a; MMR, 2015a; MMR, 2013; ÚV ČR, 2015a; OSN, 2015a	7
	(x) národní politiky a programy, které v případě, že je to možné a vhodné, podporují obyvatele nelegální výstavby legalizovat a modernizovat svá obydlí za předpokladu, že jejich zeměpisná poloha a další faktory umožňují splnit minimální bezpečnostní požadavky		0
	(xi) využití integrovanějšího městského rozvoje a regenerace s pracovními místy a službami prostorově bližšími k obytným lokalitám, přičemž jsou brány v úvahu potenciální nebezpečí a rizika	EU, 2007; MMR, 2017	2
	(xii) prostorové plánování zahrnující politiky vedoucí k efektivní distribuci ekonomických aktivit, ke zlepšení technické a sociální infrastruktury a sociálních služeb, k realizaci městské regenerace, k poskytování dostupného bydlení a k řešení urban sprawl	EU, 2007; MMR, 2015b; ÚV ČR, 2016; MMR, 2015a; MMR, 2017	5

PRINCIPY Ženevské charty OSN o udržitelném bydlení	DÍLČÍ CÍLE Ženevské charty OSN o udržitelném bydlení	STRATEGICKÉ DOKUMENTY, jejichž cíl koresponduje s Ženevskou chartou	CELKEM strategii
(C) Sociální začleňování a participace	(i) nástroje státní podpory pro přiměřené, zdravé, bezpečné a dostupné bydlení, zahrnující přístup k základní technické infrastruktuře a ke službám, které podporují sociální soudržnost a přispívají k naplňování potřeb bydlení různých sociálních skupin, včetně marginalizovaných a zranitelných skupin obyvatel	EU, 2007; CEMAT, 2002; MMR, 2015b; ÚV ČR, 2016; MPSV, 2012; ÚV ČR, 2015a; MMR, 2017; OSN, 2015a	8
	(ii) zvýšení dostupnosti volby bydlení, zejména cenově dostupného a sociálního bydlení prostřednictvím různých nástrojů, včetně podpory neutrality vlastnictví	MMR, 2018; ÚV ČR, 2016; MPSV, 2012; MPSV, 2015a; MPSV, 2017; MPSV, 2015b; MPSV, 2013; MMR, 2016; ÚV ČR, 2015a; OSN, 2015a	10
	(iii) plánování, projektování, údržba a modernizace bytového fondu, které podporují zdravý životní styl a aplikace principů univerzálního designu, které zvyšují využitelnost domů pro všechny osoby napříč generacemi bez ohledu na pohlaví a typ postižení a které podporují sociálně smíšené komunity	MMR, 2016; MMR, 2017	2
	(iv) podpora odpovídajících řešení bydlení pro lidi zasažené přírodními pohromami nebo katastrofami způsobenými člověkem	EU, 2007; ÚV ČR, 2016; MPSV, 2013	3
	(v) politiky bydlení a vlastnictví pozemků, které podporují sociální spravedlnost	EU, 2007; CEMAT, 2002; MMR, 2018; ÚV ČR, 2016; MPSV, 2012; MPSV, 2013; MPSV, 2017; MPSV, 2015b; ÚV ČR, 2015a; MMR, 2017	10
	(vi) národní politiky bydlení vznikající demokratickými rozhodovacími procesy založenými na expertních znalostech, rozsáhlém sběru dat, transparentním poskytování statistických údajů a na široké a inkluzivní debatě s širokou účastí veřejnosti o všech aspektech rozvoje bydlení	EU, 2007; ÚV ČR, 2016; MMR, 2017	3
	(vii) výzkumy a výměna zkušeností o všech aspektech udržitelného bydlení	EU, 2013; ÚV ČR, 2016; ÚV ČR, 2015b	3
	(viii) efektivní, jasná a transparentní správa na všech úrovních, zahrnující institucionalizované procesy odvolacích řízení pro rozhodnutí související s bydlením	EU, 2007; MMR, 2018; ÚV ČR, 2016	3
(D) Kulturní přiměřenost	(i) národní politiky bydlení, které zohledňují sociální i územní specifika a podporují ochranu a zlepšování krajiny i historického a kulturního dědictví	CEMAT, 2002; MMR, 2015b; ÚV ČR, 2016; MK, 2015; MK, 2017; MMR, 2015a; MMR, 2017; MMR NOK, 2019	8
	(ii) podporování rozvoje veřejných prostorů pro kulturní a společenské aktivity	ÚV ČR, 2016; MK, 2015; MMR, 2015a; MMR, 2013; MMR, 2017; MMR NOK, 2019	6
	(iii) bydlení, které zohledňuje původ a kulturu obyvatel	MK, 2015; ÚV ČR, 2015a	2
	(iv) obytné části měst navrhované a aktivně udržované tak, aby zlepšovaly emocionální pohodu lidí, a to i zapojením místních komunit do těchto procesů	EU, 2007; MMR, 2018; ÚV ČR, 2016; MPSV, 2015b; MMR, 2017	5

ab. 2: Přiřazení vizí, cílů a priorit národních a nadnárodních strategií cílům, principům a rámci udržitelného bydlení v Ženevské chartě

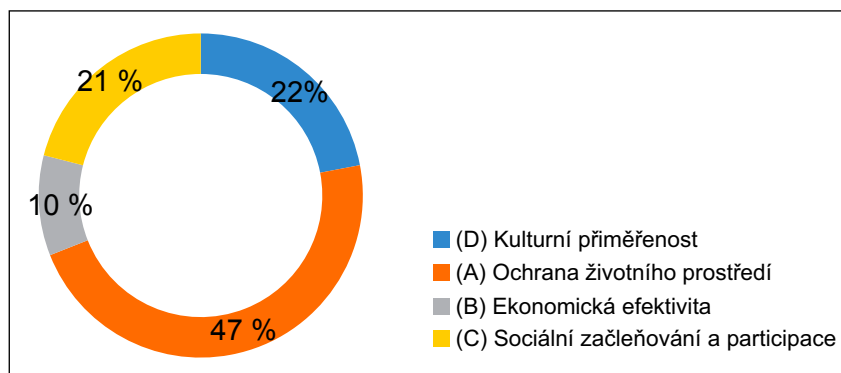
Pozn.: Zkratky ve sloupci „Strategické dokumenty“ odkazují na seznam použitých zdrojů

Z analýzy je zřejmé, že s výjimkou tří cílů (v tab. 2 podbarveny šedě) jsou všechny ostatní cíle zohledněny v národních i nadnárodních strategických dokumentech, ve kterých byla identifikována vazba na udržitelné bydlení. Jeden ze tří výše uvedených cílů – týkající se funkčních katastrů nemovitostí – lze však považovat v ČR také za adekvátně pokrytý a to zákonnými normami, kterými jsou zákony č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky a č. 359/1992 Sb., o zeměměřických a katastrálních orgánech, společně s prováděcí vyhláškou k těmto předpisům.

Zajímavý výsledek ukazuje rozložení četnosti vizí, cílů, priorit, opatření, zásad a kroků analyzovaných strategií z hlediska jejich přiřazení k cílům Ženevské charty (viz obr. 2): Nejvíce analyzovaných strategických dokumentů řeší udržitelné bydlení ve vztahu k principu/oblasti Ochrana životního prostředí Ženevské charty. O téměř polovinu méně výskytů vizí, cílů, priorit atp. analyzovaných strategických dokumentů je vztaheno k principu/oblasti Sociálního začleňování a participace, resp. Kulturní přiměřenosti. Nejméně je řešeno ve strategiích princip/oblast Ekonomické efektivity udržitelného bydlení.

Diskuse a závěr

Cílem tohoto článku bylo představit vývoj konceptu udržitelného bydlení. Ukazuje se, že podobně jako se vyvíjel náhled na koncept či strategii udržitelného rozvoje, i u udržitelného bydlení docházelo k postupné změně přístupu vědecké i decizní sféry ke konceptu a to ve dvou rovinách. Z hlediska jednotlivých dimenzí udržitelnosti, které byly do konceptu udržitelného bydlení zahrnuty, je zde patrný posun od spíše environmentálně zaměřeného pojetí udržitelného bydlení k vyváženému třípilířovému pojetí, které zohledňuje nejen dopady bydlení na životní prostředí, ale také dopady ekonomické (dostupnost bydlení) a sociální (život komunity). Druhou rovinou je obsah konceptu bydlení, kdy od původního zaměření zejména na budovy určené pro bydlení (udržitelné stavby, domy atp.) se po-

Obr. 2: Průměrné zastoupení strategií (průměrný počet shodných cílů ve strategických dokumentech ČR s cíli Ženevské charty OSN o udržitelném bydlení v rámci jednotlivých principů Charty)

zornost postupně rozšířila na komunitu a lokalitu, v níž je bydlení uskutečňováno. Zdá se, že začlenění všech těchto komponent a holistický pohled na udržitelné bydlení je v současnosti všeobecně přijat a tvoří východisko pro další rozpracování na národní úrovni.

Druhým cílem článku bylo analyzovat, nakolik je současné chápání konceptu udržitelného bydlení představovaného Ženevskou chartou v souladu se strategickými dokumenty, které představují vizi žádoucího rozvoje společnosti v ČR. Na základě analýzy lze konstatovat, že překryvy strategických dokumentů a Ženevské charty jsou téměř úplné a přijetí Charty, resp. přijetí jejího vymezení udržitelného bydlení v ČR nic nebrání. Analýza navíc odhalila, že analyzované dokumenty jdou v některých případech do větších podrobností než cíle Charty. Identifikovány byly cíle, které by dle našeho názoru měly být ve vztahu ke konceptu udržitelného bydlení v ČR dle analyzovaných strategií více akcentovány (v cílech Charty jsou sice zahrnuty, ale spíše implicitně). Jedná se zejména o cíl související se zachováním kvalitní architektury a urbanismu (Baukultur), které jsou zahrnuty v oblasti D (Kulturní přiměřenost). Dále pak o efektivní využívání vodních zdrojů, které je pouze implicitně zahrnuto v Oblasti ochrany životního prostředí v cíli iv (s ohledem na současný přístup ČR k nakládání s vodními zdroji ve vztahu k suchu, je toto v Chartě málo akcentováno). Málo zřetelný se nám také zdá cíl, který by souvisel s regenerací brownfields. Toto téma se nám zdá chartou pokryto minimálně.

Domníváme se, že přijetím Ženevské charty by se v ČR posílila již existující debata o parametrech udržitelného bydlení a byla by také impulsem pro vývoj indikátorové sady, na jejímž základě by se udržitelné bydlení mohlo hodnotit. Takový rámec podle řady autorů aktuálně postrádáme [např. Sharifi a Murayama, 2014].

Je zřejmé, že každé vymezení má jen určitou časovou platnost, protože jak udržitelný rozvoj, tak bydlení jsou koncepty, které se dynamicky proměňují stejně tak, jak se proměňuje společnost. Považujeme však za důležité mít k dispozici prvotní rámec, protože ten nejenom pomůže koncept udržitelného bydlení pochopit, ale následně také realizovat taková opatření, která by k rozvoji udržitelného bydlení přispěla.

Dedikace: Článek vznikl v rámci projektu SVV "Výzkum sociálních a environmentálních inovací" (VS 260 471) na FHS UK.

Použité zdroje:

- 1 Berardi, U. Clarifying the new interpretations of the concept of sustainable building Sustainable Cities and Society, 013, 8: s 7–78 <https://doi.org/10.1016/j.jscs.01301008>
- 2 Buijs, A. a Silvester, S. Demonstration projects and sustainable housing Building Research & Information, 1996, 24(4): s 195–202 <https://doi.org/10.1080/0961219608727529>
- 3 CEMAT, Řídící principy trvale udržitelného územního rozvoje evropského kontinentu (2002), 2002, Dostupné na <<https://www.databaze-strategie.cz/>>
- 4 Charvát, O. Jak bydlet udržitelně? Vsadte na úsporné bydlení [online] MŽP: Oddělení udržitelného rozvoje, 2017 Dostupné na

- <<https://www.wcr2030cz/magazin/kvalita-zivota/bydlet-udrzitelne-vysadte-usporne-bydleni/>> [navštíveno 3 3 2019]
- 5 Chiu, R. Socio-cultural sustainability of housing: a conceptual exploration Housing, Theory and Society, 2004, 21(2): s 65–76 <https://doi.org/101080/14036090410014999>
 - 6 Crawley, D. a Aho, I. Building environmental assessment methods: applications and development trends Building Research & Information, 1999, 27(-5): s 300-308 <https://doi.org/101080/09613219936917>
 - 7 Du Plessis, C. A strategic framework for sustainable construction in developing countries Construction Management and Economics, 2007, 2(1): s 67–76 <https://doi.org/101080/01446190600601313>
 - 8 EK, Sdělení Komise EP a Radě EU – Evropská strategie energetické bezpečnosti (2014), 2014, Dostupné na <<https://www.databaze-strategie.cz/>>; (EK, 2014a)
 - 9 EK, Sdělení Komise EP, Radě EU, EHS a VR – Plán pro Evropu účinněji využívající zdroje (2011), 2011, Dostupné na <<https://www.databaze-strategie.cz/>>
 - 10 EK, Sdělení Komise EP, Radě EU, EHS a VR – Rámec politiky EU v oblasti klimatu a energetiky 2020-2030 (2014), 2014, Dostupné na <<https://www.databaze-strategie.cz/>>; (EK, 2014b)
 - 11 EK, Sdělení Komise EP, Radě EU, EHS a VR – Strategie EU pro přizpůsobení se změně klimatu (2013), 2013, Dostupné na <<https://www.databaze-strategie.cz/>>
 - 12 EU, Lipská charta o udržitelných evropských městech (2007), 2007, Sjednána při příležitosti neformální ministerské schůzky na téma rozvoj měst a územní soudržnost v Lipsku ve dnech 24. a 25. května 2007, Dostupné na <<https://www.databaze-strategie.cz/>>
 - 13 EU, Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1386/2013/EU ze dne 20. listopadu 2013 – 7. Akční program EU pro životní prostředí do roku 2020 – EAP (2014), 2013, Dostupné na <<https://www.databaze-strategie.cz/>>
 - 14 EU, Územní agenda Evropské unie 2020 (2011), 2011, Dostupné na <<https://www.databaze-strategie.cz/>>
 - 15 Golubchikov O. a Badyina, A. Sustainable housing for sustainable cities: A policy framework for developing countries Nairobi: UN-Habitat, 2012, 2 s ISBN: 97-92-1-1324-4
 - 16 Haapio, A. a Viitaniemi, P. A critical review of building environmental assessment tools Environmental Impact Assessment Review, 2008, 28(7): s 46-482 <https://doi.org/101016/j.eiar.200801002>
 - 17 Hill, R. a Bowen, P. Sustainable construction: principles and a framework for attainment Construction Management and Economics, 1997, 15(3): s 223-239 <https://doi.org/80/014461997372971>
 - 18 London Live BedZED – south London's answer to sustainable housing [online video], 2014, Dostupné na <<https://www.youtube.com/watch?v=60es4dTm8Q4>> [navštíveno 20 4 2018]
 - 19 Mateus, R. a Bragança, L. Sustainability assessment and rating of buildings: Developing the methodology SBToolPT–H Building and Environment, 2011, 46(10), s 1962–1971 <https://doi.org/101016/j.buildenv.201104023>
 - 20 Middleton, Nick. The Global Casino: An Introduction to Environmental Issues Routledge, 5 edition (13 5 2013) 640 s ISBN 10: 1444146629
 - 21 Mithraratne, N. a Vale, B. Life cycle analysis model for New Zealand houses Building and Environment, 2004, 39(4): s 483–492 <https://doi.org/101016/j.buildenv.200309008>
 - 22 MK, Integrovaná strategie podpory kultury v ČR do roku 2020, 2015, Dostupné na <<https://www.databaze-strategie.cz/>>
 - 23 MK, Koncepce památkové péče v ČR 2017–2020, 2017, Dostupné na <<https://www.databaze-strategie.cz/>>
 - 24 MMR – Národní orgán pro koordinaci, Národní koncepce realizace politiky soudržnosti v ČR po roce 2020 [v přípravě], 2019, Dostupné na <<https://www.databaze-strategie.cz/>>
 - 25 MMR, Dohoda o partnerství pro programové období 2014-2020 (rev. 3/2018) [akt. 2018], 2018, Dostupné na <<https://www.databaze-strategie.cz/>>
 - 26 MMR, Koncepce bydlení České republiky do roku 2020 (revidovaná), 2016, Dostupné na <<https://www.databaze-strategie.cz/>>
 - 27 MMR, Politika architektury a stavební kultury ČR (2015), 2015, Dostupné na <<https://www.databaze-strategie.cz/>>; (MMR, 2015a)
 - 28 MMR, Politika územního rozvoje ČR, aktualizace č.1 (2015), 2015, Dostupné na <<https://www.databaze-strategie.cz/>>; (MMR, 2015b)
 - 29 MMR, Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020, 2013, Dostupné na <<https://www.databaze-strategie.cz/>>
 - 30 MMR, Zásady územní politiky – Aktualizace 2017, 2017, Dostupné na <<https://www.databaze-strategie.cz/>>
 - 31 MPO, Aktualizace Národního akčního plánu energetické účinnosti ČR [akt. 2017], 2017, Dostupné na <<https://www.databaze-strategie.cz/>>
 - 32 MPO, Průmysl 4.0 (2017), 2016, Dostupné na <<https://www.databaze-strategie.cz/>>
 - 33 MPSV, Dlouhodobá vize resortu práce a sociálních věcí pro oblast sociálního začleňování 2012-2020, 2012, Dostupné na <<https://www.databaze-strategie.cz/>>
 - 34 MPSV, Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí 2013-2017, 2013, Dostupné na https://www.mpsv.cz/files/clanky/14540/III_vlada_Akni_plan_starnuti.pdf
 - 35 MPSV, Koncepce ministerstva práce a sociálních věcí 2015-2017, s výhledem do roku 2020, 2015, Dostupné na <<https://www.databaze-strategie.cz/>>; (MPSV, 2015a)
 - 36 MPSV, Koncepce prevence a řešení problematiky bezdomovectví v ČR do roku 2020, 2013, Dostupné na <<https://www.databaze-strategie.cz/>>
 - 37 MPSV, Koncepce rodinné politiky ČR (2017), 2017, Dostupné na <<https://www.databaze-strategie.cz/>>
 - 38 MPSV, Koncepce sociálního bydlení České republiky 2015–2025, 2015, Dostupné na <<https://www.databaze-strategie.cz/>>; (MPSV, 2015b)
 - 39 MZE a MŽP, Generel území chráněných pro akumulaci povrchových vod a základní zásady využití těchto území (2011), 2011, Dostupné na <<https://www.databaze-strategie.cz/>>
 - 40 MŽP, ČHMÚ a VÚV TGM, Plán pro zvládnání povodňových rizik v povodí Dunaje, 2015, Dostupné na <<https://www.databaze-strategie.cz/>>
 - 41 MŽP, Koncepce výzkumu a vývoje Ministerstva životního prostředí 2016-2025, 2016, Dostupné na <<https://www.databaze-strategie.cz/>>; (MŽP, 2016a)
 - 42 MŽP, Národní program snižování emisí ČR (2015), 2015, Dostupné na <<https://www.databaze-strategie.cz/>>; (MŽP, 2015a)
 - 43 MŽP, Program předcházení vzniku odpadů ČR (2014), 2014, Dostupné na <<https://www.databaze-strategie.cz/>>
 - 44 MŽP, Státní politika životního prostředí ČR 2012–2020 [akt. 2016], 2016, Dostupné na <<https://www.databaze-strategie.cz/>>; (MŽP, 2016b)
 - 45 MŽP, Státní program ochrany přírody a krajiny ČR [akt. 2009], 2009, Dostupné na <<https://www.databaze-strategie.cz/>>
 - 46 MŽP, Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR (2015), 2015, Dostupné na <<https://www.databaze-strategie.cz/>>; (MŽP, 2015b)
 - 47 MŽP, Střednědobá strategie (do roku 2020) zlepšení kvality ovzduší v ČR (2015), 2015, Dostupné na <<https://www.databaze-strategie.cz/>>; (MŽP, 2015c)
 - 48 OSN, 2005 World Summit Outcome, A/RES/60/1 New York: The General Assembly, 2005, 38 s, Dostupné na <http://www.un.org/en/development/desa/population/migration/generalassembly/docs/globalcompact/A_RES_60_1.pdf>
 - 49 OSN, Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development, A/RES/70/1 New York: The General Assembly, 2015a, 35 s Dostupné na <https://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E>
 - 50 OSN, UN Agenda 21: United Nations Conference on Environment & Development Rio de Janeiro, 1992, Brazil, 3 to 14 June 1992 New York: UN, 351 s
 - 51 OSN, Ženevská charta OSN o udržitelném bydlení, 2015b, Dostupné na: <<http://www.ur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2015/2015-06/03-ze-nevska-charta-osn.pdf>>
 - 52 Sharifi, A. a Murayama, A. Neighborhood sustainability assessment in action: Cross-evaluation of three assessment systems and their cases from the US, the UK, and Japan Building and Environment, 2014, 72: s 243–258 <https://doi.org/101016/j.buildenv.201311006>
 - 53 Stehlík, M., Blažková, M. a Rozmanová, N. Principy a pravidla územního plánování: C3 Bydlení [online] Brno: Ústav územního rozvoje, 2006, Aktualizace 12. 8. 2013, Dostupné z <<http://www.ur.cz/images/5->

- publikacni-cinnost-a-knihovna/internetove-prezentace/principy-a-pravidla-uzemniho-planovani/kapitolaC/C3-2013.pdf>
- 54 Straube, J. BSD-005: Green Building and Sustainability [online] Building Science Corporation, 2006, Dostupné na <<https://buildingscience.com/documents/digests/bsd-005-green-building-and-sustainability>> [navštíveno 10 5 2018]
- 55 Tseng, M., Chiu, Tan R. a Siriban-Manalang, A. B. Sustainable consumption and production for Asia: sustainability through green design and practice Journal of Cleaner Production, 2013, 40: s 1–5 <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2012.07.015>
- 56 tzbinfo, Udržitelné bydlení budoucnosti: zdravé vnitřní prostředí s minimální spotřebou energie [online] tzbinfo, 2012, Dostupné na <<http://stavbatzb-infocz/nizkoenergetike-stavby/89-udrzitelne-bydleni-budoucnosti-zdrave-vnitri-prostredi-s-minimalni-spotrebou-energie>> [navštíveno 3 3 2019]
- 57 UNEP, UNEP-IETC Energy and Cities: Sustainable Building and Construction [online] Osaka: UNEP-IETC, 2003, Dostupné na <http://www.unep.org/ietc/focus/sustainable_bldgpdf> [navštíveno 24 8 2018]
- 58 ÚV ČR – Oddělení kanceláře Rady vlády ČR pro záležitosti romské menšiny a sekretariátu Rady, Strategie romské integrace v ČR do roku 2020, 2015, Dostupné na <<https://www.databaze-strategie.cz/>>; (ÚV ČR, 2015a)
- 59 ÚV ČR – Oddělení pro udržitelný rozvoj, Strategický rámec Česká republika 2030, Praha: Úřad vlády České republiky, 2016, Dostupné na <<https://www.databaze-strategie.cz/>>
- 60 ÚV ČR – Sekce pro vědu, výzkum a inovace, Národní politika výzkumu, vývoje a inovací ČR 2016-2020, 2015, Dostupné na <<https://www.databaze-strategie.cz/>>; (ÚV ČR, 2015b)
- 61 WCED, Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future Oxford University Press, 1987, 300 s
- 62 Zákon č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem. Dostupné z <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-265>> [cit. 10. 6. 2019].
- 63 Zákon č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon). Dostupné z <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-344>> [cit. 10. 6. 2019].
- 64 Zákon č. 359/1992 Sb., o zeměměřických a katastrálních orgánech. Dostupné z <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-359>> [cit. 10. 6. 2019].

Ing. Jakub Adamec
Fakulta humanitních studií UK
doc. RNDr. Svatava Janoušková Ph.D.
Centrum pro otázky životního prostředí UK
doc. PaedDr. Tomáš Hák, Ph.D.
Fakulta humanitních studií UK

ENGLISH ABSTRACT

Sustainable housing in the context of the Geneva Charter, by Jakub Adamec, Svatava Janoušková & Tomáš Hák

The 2030 Agenda, an ambitious UN plan for the accomplishment of objectives of sustainable development, was approved in 2015 stipulating new priorities for sustainable development in the next 15 years. The need for creation of sustainable housing is anchored in these plans, particularly in Objective 11. This article deals with the concept of sustainable housing and describes the development of the content of this concept and the relation between the Geneva UN Charter on sustainable housing and relevant strategic documents at national and international levels. Although the Geneva Charter is not binding in terms of legislation, it contains the most coherent definition of the concept of sustainable housing that has been available so far. Analysis of the relation between the Geneva Charter and current national/international strategic documents with aspects of sustainable housing enables us to reflect on the implementation of the Geneva Charter in the Czech Republic.

Komentář k článku **Udržitelné bydlení v kontextu Ženevské charty**:

Ženevská charta OSN o udržitelném bydlení byla přijata Evropskou hospodářskou komisí OSN dne 16. dubna 2015 (E/ECE/1478/Rev.1), publikována byla v časopise Urbanismus a územní rozvoj, ročník XVIII – číslo 6/2015. Jedním ze zakládajících členů OSN bylo od 24. října 1945 také Československo, Česká republika je členem od 19. 1. 1993, OSN má od roku 2011 193 členských států. Evropská hospodářská komise OSN (EHK) byla založena v r. 1947 ECOSOC (Ekonomickou a sociální Radou OSN). Jejím hlavním cílem je podpořit panevropskou ekonomickou integraci. Za tímto účelem EHK (anglicky UNECE) sdružuje 56 zemí z EU, západních a východních zemí mimo EU, jihovýchodní Evropy, Společenství nezávislých států a Severní Ameriky. Všechny tyto země vedou dialog a spolupracují na ekonomických a sektorových otázkách.

Smysl Ženevské charty OSN o udržitelném bydlení a způsob jejího uplatňování je proto nutno vnímat v těchto širších souvislostech. Jak je v tomto právně nezávazném dokumentu uvedeno, je jeho cílem podpořit členské státy v hledání cest k zajištění důstojného, přiměřeného a zdravého bydlení. Dle Charty tvoří základ udržitelného bydlení čtyři principy, jejichž výklad Charta uvádí. To ovšem nelze v pravém slova smyslu považovat za všeobecně platnou definici udržitelného bydlení a předpokládat její právně závazné uplatňování a zakotvení v právních předpisech.

Je na každém členském státu OSN, jaké zvolí postupy, metody nebo motivace k zajištění důstojného, přiměřeného a zdravého bydlení, které budou vhodné a přiměřené vlastním specifickým podmínkám. Nutno je přitom zohlednit také kontext tradice bydlení a rozličných podmínek 56 členských států EHK.

Ing. arch. Martin Tunka